

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola: Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9

Projekt MŠMT ČR: EU PENÍZE ŠKOLÁM

Číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0536

Název projektu školy: Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice

Šablona III/2: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

Číslo šablony: VY_32_INOVACE_APS_064

Předmět: Aplikovaná psychologie

Tematický okruh: Osobnost a socializace

Autor, spoluautor: Mgr. Jana Šimánková

Název DUMu: Osobnost - Charakter

Pořadové číslo DUMu: 04

Stručná anotace: žák se seznámí se základními pojmy, dokáže popsat jednotlivá stadia vývoje charakteru

Ročník: 1

Obor vzdělání: 63-41-M/01 Ekonomika a podnikání

Metodický pokyn: Žáci si vytvářejí na základě prezentace poznámky, na základě vlastní zkušenosti popíší vlastnosti charakterního a bezcharakterního člověka, uvedou příklady situací, které prověřují charakter

Výsledky vzdělávání: Žák umí vysvětlit základní pojmy, snaží se o kultivovaný projev vhodně uplatňuje prostředky verbální a neverbální komunikace

Vytvořeno dne: 6.9.2013

Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.

Osobnost

Charakter

Charakter

- soubor vlastností člověka, který umožňuje kontrolu a řízení jednání člověka podle společenských a morálních požadavků
 - je získaný, formuje se na základě výchovy a jiných společenských vlivů
 - souvisí s dalšími složkami osobnosti, včetně temperamentu a svědomím
-

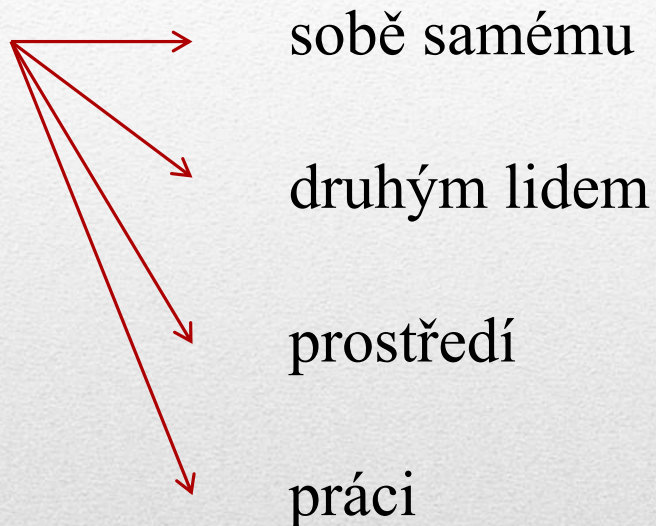
Charakterní člověk nejedná podle toho, co je pro něho právě výhodné. Dbá na svou čest, drží slovo a nemění své názory a postoje podle nálad svého okolí. Proto se na něj lze spolehnout a spolupracovat s ním, a to zejména v nesnadných nebo dokonce nebezpečných situacích.

Opakem je člověk **bezcharakterní**, který se řídí jen vlastním „prospěchem“.

Intelligence sama nestačí. Teprve intelekt plus charakter je cílem pravé výchovy
Martin Luther King^[1]

[1] M. L. King, *The purpose of education*

Charakter reguluje vztah jedince k :

Jedním z nejdůležitějších prvků charakteru je právě vztah člověka k sobě samému, který je dán především **sebepojetím**.

Sebepojetí - soubor postojů jedince k sobě

Složky sebepojetí

poznávací (**sebepoznání**)

emočně hodnotící (**sebehodnocení**)

volní (**seberealizace**)

Tři skupiny postojů souvisejících se sebepojetím:

-
- Reálné já** – jak člověk vidí sám sebe v přítomném čase
(Jaký jsem? Co umím? Kam patřím? apod.)
 - Zrcadlové já** – jak jedince vidí ostatní
 - Ideální já** – jaký by chtěl jedinec být, kým by se chtěl stát

Pro vytváření správného sebepojetí potřebují děti a mladí lidé především lásku, úctu, porozumění a přiměřené požadavky.

Kohlbergova stádia morálního vývoje

- **prekonvenční úroveň morálky**
 - orientace na trest
 - orientace na odměnu
 - **konvenční úroveň morálky**
 - orientace na to být hodným dítětem
 - orientace na řád a zákon
 - **postkonvenční úroveň morálky**
 - orientace na společenskou smlouvu
 - stadium univerzální etiky
-

Prekonvenční úroveň morálky

V tomto období mluvíme o vnější morálce, u dítěte není zatím vyvinut smysl pro morálku, ale jeho chování může být vytvářeno prostým zpevnováním.

V období *orientace na trest* vnímá dítě každou potrestanou činnost jako špatnou. Hlavním motivem jeho chování je strach z trestu. Dítě zná sankce (důsledky) a chová se podle toho.

V období *orientace na odměnu* je typická snaha vyhýbat se negativním důsledkům svých činů, současně se objevuje větší rafinovanost myšlení dítěte. Vzniká cit pro spravedlnost, který má zatím podobu rovnostářského fanatismu (např. starší sourozenec chce, aby mu máma pomáhala stejně jako pomáhá mladšímu dítěti, i když starší dítě už by tuto pomoc nemělo potřebovat a vyžadovat. Chápe ji ale jako spravedlivou - myslí si, že se mu má dostávat téhož, čeho se dostává mladšímu sourozenci). V této době se objevuje také počátek jednoduché reciprocity, charakterizované větou *"když poškrábeš ty mě, já poškrábu tebe"*.

Konvenční úroveň morálky

Období *orientace na to být hodným dítětem*. Důraz je kladen na vztahy. Dítě chce plnit to, co od něj očekávají blízcí. Chce být považováno za dobrou dceru, syna, přítele... Před učiněním rozhodnutí zvažuje pocity a potřeby druhých. Objevuje se schopnost rozpoznat zájmy druhého.

Období *orientace na řád a zákon*. Lidé v tomto stadiu se cítí být podřízeni zákonům. Člověk není zodpovědný za nespravedlivé zákony, je zodpovědný za jejich dodržování. Zákon musí být silnější než citová touha porušit jej kvůli osobě nebo mezilidským výhodám.

Postkonvenční úroveň morálky

Do pátého stadia - *orientace na společenskou smlouvu* - dospěje méně než 15% všech lidí, minimální věk je podle Kohlberga 25 let. Výrokem charakterizujícím toto vývojové stadium je "*zákony byly udělány pro člověka, ne člověk pro zákony*". Osoba v tomto stadiu ví, že zákon nelze vzít do vlastních rukou, ale že je možné přijmout perspektivu nadřazenou právu a tak rozeznat, kdy vede použití práva k bezpráví

Univerzální etika je název 6. stadia, kdy se daná osoba orientuje na svědomí a principy. Jedinec nabývá přesvědčení, že každý má právo na život, svobodu a spravedlnost, a že hodnota jediného života je důležitější než názor většiny.

Toto stadium označoval sám Lawrence Kohlberg v pozdějších spisech pouze za hypotetické. V dnešní době ovšem psychologové většinou soudí, že vyšších stadií dosahuje větší množství lidí a v nižším věku.

Použité zdroje:

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti*. 6. vyd.

Praha: Grada, 2010.

ISBN 978-80-247-3133-9.

ATKINSONOVÁ, Rita L. *Psychologie*. 1. vyd.

Praha: Victoria Publishing, 1995, 863 s.

ISBN 80-856-0535-X

NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*.

Praha: SPN, 1972.

GILLERNOVÁ, Ilona a Jiří BURIÁNEK. *Základy psychologie, sociologie: základy společenských věd pro střední školy*. Vyd. 1. Praha: Fortuna, 1995, 157 s. Učebnice (Fortuna). ISBN 80-716-8242-X.

HEIDEBRING, Horst. *Psychologie morálního vývoje*. Praha : Portál, 1997. 175 s.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Charakter>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kohlbergova_st%C3%A1dia_mor%C3%A1ln%C3%ADho_v%C3%BDvoje
